

Fang Fortællingen

Projektbeskrivelse
Gentofte Centralbibliotek

Maria Bruun
Opdateret 20. september 2017

Intro til projekt Fang Fortællingen 2017

Biblioteker er fortællingernes verden. Bibliotekerne er et landsdækkende netværk af fortællinger, som tilhører alle, der bor i Danmark, og bibliotekerne er indgange til denne fælles kulturarv. Den fineste opgave er - lige som andre kulturinstitutioner – hele tiden at gøre det, man har i sin kerne, relevant for danskerne. Det er ikke noget, man kan sige – det er noget man viser og noget man gør. Med projektet FANG FORTÆLLINGEN vil børnebibliotekerne ikke bare tale om de gode historier. Det er borgerne selv, der skal på banen og mærke fortællingen. Bibliotekarerne er guiderne på rejsen i fortællingernes verden.

Udbredelsen ligger forankret i projektets grundtanke.

Vi starter med ti forskellige biblioteker/kommuner og skaber ti forskellige udstillinger rundt om i landet lige fra Gladsaxe til Aalborg, fra Guldborgsund til Herning.

Efter den første udstillingsperiode på 2 måneder får de øvrige 88 kommuner i landet muligheden for at få udstillingen, og atter efter en udstillingsperiode rykker udstillingerne videre til et nyt bibliotek i landet.

Landets biblioteksstruktur gør at der ligger et stort potentiale i netop denne form for samarbejde på tværs i landet. Et samarbejde som vil komme rigtig mange af landets borgere til gode i en lang årrække, og samtidig styrke og udnytte de faglige kompetencer på tværs af kommunegrænser.

Formål

- Fortællingen som kernen i litteraturoplevelsen udfoldes med fokus på specifikke målgrupper; førskole, indskoling, mellemtrin og den frie tid
- Børn møder børnelitteraturen i andre dimensioner end børnebogen
- Udstillingerne skal give nye generationer af brugere kulturoplevelser gennem udvikling af læselystskabende formidlingskoncepter i et stort tværfagligt og tværkommunalt samarbejde

Udbredelse

Ambitionen er at hver udstilling besøges af 5.000 børn og voksne i hver udstillingsperiode (ca. 2 mdr.), heraf 15-20 skolebesøg svarende til i alt ca. 450 elever pr. udstilling

Med ti udstillinger giver det en kulturoplevelse til 50.000 børn og voksne, heraf ca. 5.000 elever.

Efter første udstillingsperiode går udstillingerne videre i drift, og turnerer løbende på børnebiblioteker i hele landet.

Et realistisk antal gange en udstilling formidles pr. år er max. tre gange.

Hvis alle ti udstillinger formidles blot to gange på et år, svarer det til 100.000 børn og voksne som vil opleve en udstilling.

Udstillingernes har, med lidt løbende vedligehold, en forventet levetid på minimum fire år.

Et realistisk men også ambitiøst bud på samlet antal ser sådan ud:

- År 1: 10 biblioteker
- År 2: 25 biblioteker
- År 3: 30 biblioteker
- År 4: 30 biblioteker
- I alt 95 biblioteker

(Herefter vil antallet falde pga. formodet slitage)

Landets biblioteksstruktur

Slots- og Kulturstyrelsen har via en særlig finanslovsbevilling ansvaret for at sikre driften af en overbygningsfunktion for de kommunale folkebiblioteker. Funktionen varetages af seks folkebiblioteker, der med statslige tilskud samtidig virker som centralbibliotek, og reguleres via 4-årige kontrakter med Slots- og Kulturstyrelsen.

Centralbibliotekerne er bibliotekerne i

Gentofte for Region Hovedstaden (28 kommuner)

Herning for Region Midtjylland (19 kommuner)

Odense for Region Fyn (9 kommuner)

Roskilde for Region Sjælland og Bornholm (18 kommuner)

Vejle for Region Syd (12 kommuner)

Aalborg for Region Nordjylland (11 kommuner)

Centralbibliotekerne sørger for indkøb af materialer, som ligger uden for, hvad man kan forvente, at de enkelte folkebiblioteker indkøber. Videre udbyder centralbibliotekerne kompetenceudviklingsforløb for folkebibliotekerne, der via de nationale strategier sigter mod målrettet og aktuel biblioteksbetjening af borgerne. De tilbyder også faglig rådgivning til og koordinering mellem bibliotekerne, hvilket er med til at styrke det samarbejdende biblioteksvæsen i Danmark.

En kørselsordning understøtter lånesamarbejdet af udlånsmaterialer mellem bibliotekerne i Danmark. Via kørselsordningen sikres en hurtig og sikker distribution. Dette sker gennem en landsdækkende transportordning (den nationale kørselsordning), der sammenkobler de eksisterende regionale ordninger (den regionale kørselsordning) logistisk.

Alle folkebiblioteker er via tilskud fra centralbiblioteksbevillingen med i kørselsordningen.

Erfaring og aftaler herfra tages i brug når projektet går i drift.

Effekt- og læringsmål

- At understøtte en kreativ barndom ved at styrke børn og deres voksnes læseoplevelse i bred forstand
- At give børn en unik mulighed for at træde ind i fortellingernes verden
- At udvikle ti almennyttige fortællende udstillinger, der rammer bredt: både til børn i dagtilbud og Åben skole samt til familien så langt flere børn og deres voksne møder litteraturens fortællinger som en engagerende kulturoplevelser
- At gøre fortællingerne tilgængelige uanset læseevner
- At udstillingerne giver anledning til refleksion og indsigt
- At gøre indsatsen national: de ti udstillinger skal fremadrettet turnere mellem landets børnebiblioteker, så børn i hele Danmark for glæde af det - også i kommuner, som har færre midler til børnekulturelle indsatser
- At videreudvikle det børnekulturfaglige samarbejde på tværs i landet gennem landets børnebiblioteker
- At modellen kan bruges til udvikling af andre biblioteksområder

Evalueringsmål

Evalueringsdesign ud fra principper og metoder Bibdok: metode til effektmåling udviklet af Metropol og Gentofte med vægt på kvantitativ og kvalitativ identifikation for projektets resultat og effekt.

Konsulenter kobles til denne del.

Målgrupperne

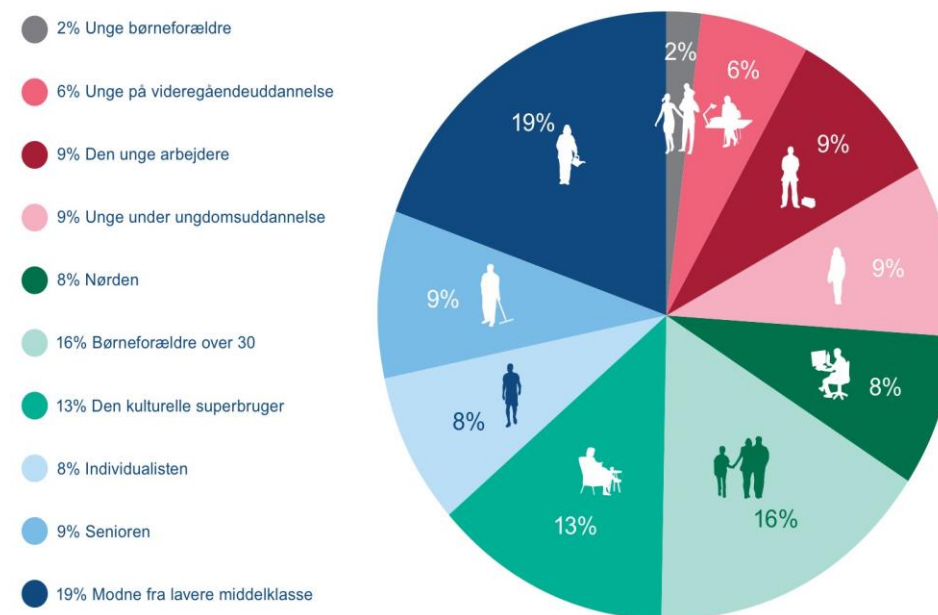
I en rapport fra Tænk tanken Fremtidens biblioteker (2013) inddeles befolkningen i ti målgrupper, alt efter hvor meget/lidt de bruger bibliotekerne.

Hvis man kigger efter, hvor børnene befinder sig kan man hurtigt se at der mangler noget. Nemlig alle de steder, hvor børnene befinder sig i dagtimerne, særligt skole og dagtilbud.

Disse institutioner arbejder med kultur på mange forskellige måder bl.a. er Åben skole et godt eksempel.

Så når figuren viser, hvilke målgrupper der bruger biblioteket, overser den et vigtigt link. Nemlig det der forbinder og skaber sammenhæng i hverdagen.

Figur 1: De 10 segmenters fordeling i befolkningen

Målgrupperne – fokus på barnet

Det tager vi i dette projekt højde for ved netop at have fokus på barnet - ikke materialersamlinger, åbningstider eller lignende.

Ved at have fokus på barnet og den verden der omgiver barnet, kan vi skabe sammenhæng netop mellem institutionstid og fri tid. Mellem skole/dagtilbud og familieliv.

Målgrupperne – barnet som ekspert

Velvidende at ikke alle forældre opsøger kulturoplevelser med deres børn, og velvidende at ikke alle skoler og dagtilbud bruger deres lokale kultursteder til oplevelser og til undervisning, gør bibliotekerne med de fortællende udstillinger barnet til ekspert såvel som ambassadør.

Hvordan det?

Fordi vi giver barnet mulighed for at få en oplevelse der skaber viden og indsigt som barnet kan dele enten i institutionen eller hjemme.

Fordi oplevelsen tager udgangspunkt i en udstilling som kan besøges igen og igen, og dermed ikke er forsvundet på en lørdag formiddag.

Ekspertrollen får barnet, når udstillingen opleves den næste gang: barnet har været der før og kan fortælle, vise og dele viden og oplevelser.

Målgrupperne – sammenhæng i hverdagen

Ligeledes tilgodeser vi det faktum at ikke alle (hverken skoler, dagtilbud eller familier) er lige hurtige til at "komme afsted". Erfaringer fra Proktor-udstillingen (se mere sidst i dokumentet), viser at udstillingens varighed er med at skabe mund-til-mund fortællinger i lokalområdet bl.a. skolerne imellem: i første omgang tilmeldte de sædvanlige skoler sig undervisningstilbuddet, men efter et par uger begyndte skoler som normalt ikke benytter sig af biblioteket i undervisningen, også at efterspørge tilbuddet.

Sammenhæng og fokus på barnet er vigtige parametre i dette projekt.

Målgrupperne – Åben Skole

Folkeskolereformen har lagt op til et tættere samarbejde mellem folkeskolen og lokale kulturinstitutioner gennem *Åben Skole* og *Understøttende Undervisning*.

Bibliotekerne har de fleste steder mangeårig erfaring med skolesamarbejder, og at folkeskolen nu er forpligtet til at invitere andre aktører til at bidrage til at eleverne oplever læring i nye omgivelser og med andre fagligheder, er en løftestang til at få et endnu tættere og mere udbygget samarbejde med folkeskolen.

I samarbejde med undervisningskonsulenter udvikler bibliotekerne i dette projekt undervisningsforløb som stemmer overens med de enkelte klassetrins og fags fælles læringsmål.

Udstillingerne er en direkte anledning til at arbejde strategisk med Åben Skole for den enkelte kommune. Børnebibliotekerne er øvet i at skabe formidlingstilbud som passer til de forskellige fælles læringsmål.

På den måde danner udstillingerne også grobund for længerevarende kommunale samarbejder som der er stor efterspørgsel på i de enkelte kommuner.

Målgrupperne - Dagtilbud

Børnebibliotekerne har ligeledes lang erfaring med at formidle til de yngste børn i målgruppen, og kender til behovene for at arbejde med dialogisk oplæsning, early literacy, kreativitet og leg som dagtilbudene har.

(Desuden et fokus på den kommende dagtilbudsreform i den udstrækning at det giver mening).

Målgrupperne – Den frie tid

For børn i deres frie tid, hvad enten de er på egen hånd eller med deres voksne, så har bibliotekerne lang erfaring med at formidle levende til denne målgruppe som kommer af lyst, og med ønske om fælles oplevelser.

Børnebibliotekarerne har tradition for en åben og nysgerrig tilgang til det enkelte barn og dets familie, for netop at kunne målrette formidlingen af kultur- og litteraturoplevelser.

Med udstillingerne som greb bliver denne formidling foldet ud til en tredimensionel oplevelse og bringer på den måde børnebibliotekernes mange kompetencer i spil på relevant vis, og skaber mange veje ind i fortællingernes universer for borgerne.

Behovet

Udstillingerne skal derfor præsenteres på det enkelte bibliotek i minimum 1½ måned således at det er muligt for børnene at genbesøge udstillingen og fortsætte oplevelsen. Alt for mange kulturoplevelser på biblioteker er enkeltstående begivenheder/events og taler på mange måder meget dårligt ind børns behov for at tilegne sig verden. Med en lang udstillingsperiode giver bibliotekerne mulighed for at børn og deres voksne kan

A) opleve udstillingen når det passer i deres hverdag, hvad enten det dagtilbud/skole/privat

B) opleve igen (og igen) fx enten med skolen først og derefter med forældre/bedsteforældre eller flere gange med far og mor - ganske som når den samme bog skal læses som godnathistorie om og om igen.

På den måde skabes der rum for både oplevelse og fordybelse.

Desuden giver det biblioteket mulighed for at arbejde langt mere rationelt, målrettet og strategisk med formidling af kulturoplevelser.

Ved at udvikle en udstilling til hvert af de ti biblioteker får vi

- Færdige udstillinger af høj kvalitet med tilhørende formidlingsmateriale til en lang udstillingsperiode skabt for tre generationer; børn, deres forældre og bedsteforældre – med børnehaven, skolen, klubben og i deres frie tid
- En lang årrække med udstillinger der kan turnere mellem landets børnebiblioteker
- Fagligt samarbejde på tværs af landet
- Økonomisk rationale på sigt
- Større gennemslagskraft og forhandlingsvilkår ifht. samarbejde med eksterne, her særligt forlag, forfattere og illustratører

Kriterier for hvert enkelt biblioteks egen investering

- Projekt- og driftsansvar for den udstilling der skabes på eget bibliotek (Gentofte Centralbibliotek desuden overordnet projektledelse og ansvar for sammenhæng, koordinering mv. mellem de deltagende biblioteker/udstillinger, økonomi mv.)
- Udvikling af undervisningsforløb til skoleklasser som varetages af bibliotekets ansatte (indskoling/mellemtrin/udskoling alt efter udstillingens målgruppe).
- Udvikling af forløb til dagtilbud som varetages af bibliotekets ansatte (alt efter udstillingens målgruppe). Udvikling af aktiviteter/tilbud til børn og deres voksne i egen tid som varetages af bibliotekets ansatte, fx introduktion/omvisning til udstilling, historiefortælling, værksted osv. samt udvikling af aktiviteter til oplevelse på egen hånd fx quiz, sporjagt, lytteposter osv.

Udstillingerne skal

- Tilsammen ramme forskellige aldersgrupper så der samlet er bred dækning fra 2 årige til 16årige (til og med 10.klasse)
- Kunne transporteres mellem de forskellige kommuner/biblioteker i landet på sikker vis. Der bygges sikre transportkasser på hjul, og der udarbejdes en fremadrettet drifts-/fragtaftale inden udgangen af projektet. Her vil landets biblioteksstruktur og de gældende fragtaftaler bringes i spil
- Præsenteres på det enkelte bibliotek i minimum 1½ måned således at det er muligt for børnene at genbesøge udstillingen og fortsætte oplevelsen. Være let tilgængelige rent praktisk ifm. flytning, opsætning og nedtagning: skal opbygges i moduler så udstillingen kan tilpasses forskellige bibliotekslokales størrelser. Bibliotekerne i landet er alle vidt forskellige i størrelse og tilgængelighed, og dette vil udstillingernes udformning bære præg af såvel som tage hensyn til

Samarbejdspartnerne

Biblioteker: Guldborgsund, Lyngby-Taarbæk, Ballerup, Herning, Rudersdal, Gladsaxe, Herlev, Aalborg, Kolding og Gentofte

Forlag: Høst & søn, Carlsen, Gyldendal, Torgard, People's Press

Titlerne

Kommune	Tovholder	Titel, forfatter, ill.	Forlag	Produktion	Forventet åbning	Status tilladelser	Målgruppe
Ballerup	Hanne Sass Jensen	Hr. Struganoff, Kim Fupz Aakesen, Siri Melchior	Carlsen	Kurtzweil	1. november 2017	Tilladelser fra forlag, forfatter og illustratør	2-6 år
Gentofte	Helle Friis-Appelby, Stine Worm Sørensen	Monster, tekst: Kalle Güettler, Raket Helmsdal og Áslaug Jónsdóttir, ill.: Áslaug Jónsdóttir	Torgard	Áslaug Jónsdóttir og Högni Sigurbórsson	Sommer 2018	Dialog	3-8 år
Gladsaxe	Julie Broch-Mikkelsen, Jenni Handest	Min mormors gebis, Jakob Martin Strid	Gyldendal	Din Mor	Forår 2018	Tilladelse fra forlag og forfatter/ill.	3-7 år
Guldborgsund	Pia Gunilla Park	Den store djævlekrig, Kenneth Bøgh Andersen	Høst & søn	Afventer	Forår 2018	Tilkaldes fra forlag og forfatter	10-16 år
Herlev	Sandra Paldrup, Hanne Svendsen Holme	Vikingsagn, Josefine Ottesen, Sune Elskær (+ Frølich 1853)	People's Press	Kasper Lyneborg / Futura Graphic	14. oktober 2017	Tilladelse fra forlag, forfatter og illustratør	9-14 år
Herning	Lonni Østergaard	Nord, Camilla Hübbe, Rasmus Meisler	Høst & søn	Space and time/Spild af tid	Afventer	Tilladelse fra forlag, forfatter og illustratør	12-16 år
Kolding	Bente Bruun	Mørkebarnet, Cecilie Eken, ill. Malene Reynolds Laugesen	Høst & søn	Afventer	Afventer	Tilladelse fra forlag, forfatter og illustratør	5-12 år
Lyngby-Taarbæk	Johanne Pasgaard	Lille Virgil, Ole Lund Kirkegaard	Gyldendal	Afventer	Afventer	Tilladelse fra forlag i dialog med døtre	5-9 år
Rudersdal	Linda Vinding Pedersen	Kasketotternes sang, Bent Haller, ill. Lea Leten	Høst & søn	Afventer	Forår 2018	Tilladelse fra forlag og forfatter	6-16 år
Aalborg	Lea Korshøj Christensen Marianne Agger	Garmanns hemmelighed, Stian Hole	Høst & søn	Afventer	Afventer	Tilladelse fra forlag og forfatter/illustratør	5-10 år

Dialog

Godkendt

Afventer

Udstillingerne

Alle udstillingerne skal være forskellige i sin udforming, så den sanselige oplevelse vil være forskellig fra udstilling til udstilling.

Samtidig skal der være et fælles træk som tydeligt viser at "nu træder du ind i xx univers" - en del af *Fang Fortællingen*.

Dette fælles træk vil møde barnet og dets voksne som det første, i det vi arbejder med en inspiration hentet i England.

Udstillingen begynder

Den børnebog som udstillingens univers udspringer af kan fx bygges i kæmpestørrelse. Den første side kan evt. laves som et forhæng i et blødt materiale som barnet kan "bladre" i for at komme ind i fortællingen.

Det næste som barnet møder vil være meget forskelligt fra bibliotek til bibliotek - fra udstilling til udstilling.

Foto: Vic Frankowski

Udstillingerne - Erfaring som inspiration

De følgende billeder er fra udstillingen som er baseret på Jo Nesbøs børnebøger som blev udstillet på Gentofte Hovedbibliotek i efteråret 2015 i knap to måneder. Denne udstilling (som blev støttet af Den Kgl. Norske Ambassade, Forlaget Alvilda samt den lokale Nordea Fonden, Hellerup) har været springbrættet til det projekt vi står med i dag. Udstillingen blev lejet hos Norwegian Toolbox ([læs mere her](#))

Foto: Mathias Olander

Udstillingerne – Erfaring med undervisning

Udstillingerne - Referencer

Doktor Proktors sensationelle samling af dyr du ville ønske ikke fandtes på Gentofte Hovedbibliotek:

- <http://centralbibliotek.dk/sites/default/files/dokumenter/Bib-forum%202015-4.pdf> (side 14-17)
- <http://xn--lrervrelset-98ae.dk/2015/10/01/se-doktor-proktors-sensationelle-samling-af-dyr-paa-gentofte-hovedbibliotek/>
- <http://www.dr.dk/Ultra/ultranyt/Nyheder/Artikler/2015/September/Moed-dyrene-som-du-ville-oenske-ikke-fandtes.htm>
- <http://gentofte.lokalavisen.dk/en-dyresamling-ud-over-det-saedvanlige-20150916/artikler/709169829/1048>
- <http://dit-gentofte.dk/2015/09/dyr-du-ville-oenske-ikke-fandtes/>
- <https://albertslundbibliotek.dk/nyheder/kort-nyt/tegnekonkurrence>
- <https://www.folkeskolen.dk/569981/dyr-du-ville-oenske-ikke-fandtes>
- <https://www.instagram.com/doktorproktoridanmark/> (I dette link til Instagram findes en lang række billeder der giver et kort overblik).

Baggrund

I 2014 modtog Gentofte Bibliotekerne udviklingsmidler fra Slots- og Kulturstyrelsen til projektet der gik under arbejdstitlen *Fortællingen får liv i det fleksible rum*. Projektet aktiverede 4K-samarbejde (Rudersdal, Lyngby-Taarbæk, Gladsaxe og Gentofte Bibliotekerne) og blev hurtigt omdøbt til *Fang Fortællingen* for at lægge op til litteraturoplevelser der fordrer aktiv deltagelse med og fra børnene.

I 2015 fortsatte samarbejdet og åbnede på samme tid op for andre interesserede biblioteker. Haslev, Herlev og Hillerød gik ind i samarbejdet dette år. Samarbejdet over kommunegrænserne har været givende både for biblioteker og borgere dog uden at nå de højder det ønskes. Derfor har det også krævet at vi i 2016 valgte at stoppe op for at finde et bedre fælles fodslag og fokus, sådan at *Fang Fortællingen* i 2017 kommer borgere og biblioteker til større gavn i fremtiden.

Kort beskrivelse af indhold indtil nu:

2014: I samarbejde med fire forlag blev der udviklet aktiviteter og små udstillinger for fire børnebogstitler, som i september til november turnerede mellem de fire kommuner/biblioteker, 3 uger hvert sted.

2015: De syv kommuner valgte hver især titler efter temaer som havde lokal sammenhæng. Der var ingen udstillinger der turnerede, både på grund af økonomi, men særligt pga. af indholdet som ikke havde stor nok oplevelsesværdi. Alligevel oplevede alle kommuner at samarbejdet på tværs var givende.

2016: Planlægning af 2017 - projektbeskrivelse for et nyt, synligt bedre og større samarbejde.

2017: *Projektstart med støtte fra SLKS og Nordeafonden. (red. sommer 2017)*

Dette er projektbeskrivelsen på, hvordan vi kan tænke stort, langsigtet og med nationalt gavn.